Bijlage 1 – Overzicht maatregelen Klimaat

In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de maatregelen uit de VJN2023 en 2024. De dikgedrukte maatregelen zijn onderdeel van de besluitvorming van de VJN2024.

	Maatregel	Toelichting
ELEKTRICITEIT		
E1	*Vastleggen en committeren aan streefdoel klimaatneutrale elektriciteitssector in 2035 in combinatie met eventuele normering of beprijzing van CO2-vrij regelbaar vermogen*	*Maatregel is door kabinet geïmplementeerd.*
E2	*Normering of beprijzing van CO2-vrij regelbaar vermogen om doel in 2035 te realiseren*	*Maatregel wordt nader uitgewerkt.*
E3	*Bedrijfsduur-verlenging Borssele*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
E4	**Versterking Nucleaire Kennisinfrastructuur**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
E5	**Uitvoeringslasten**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
E6	*Onderzoek naar inputvrijstelling energiebelasting gas (CA-maatregel) beperken tot installaties met rendement van minimaal 60%*	*Maatregel is door kabinet voltooid*
E7	**Programma Demand Side Response (DSR) in eindgebruikerssectoren**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
E8	**Subsidieregeling CO2-vrije gascentrales**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
E9	**Ophoging minimum CO2-prijs elektriciteitssector en industrie o.b.v. tariefstudie**	**Besluitvorming is aan volgend kabinet**
E10	**Aanvullende inzet voor zonne-energie op gebouwen**	**Voorstel opgenomen in MJP2025**
E11	Realisatie van 3 GW zon op zee in 2030	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
E12	**Invoering batterijverplichting voor zonneparken**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
E13	*Efficiëntere benutting elektriciteitsnetten*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
E14	*Intensivering samenwerking medeoverheden*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
E15	*Negatieve emissies*	*Maatregel wordt nader uitgewerkt*
E16	**Ondersteuning ontwikkeling SMR's**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
E17	**Onderzoeken nieuwbouw kerncentrales**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
E19	*EBN versnelling onderzoek CCS*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
INDUSTRIE & CIRCULAIRE ECONOMIE		
IC1	*Vaststellen van doelstelling van maatwerkafspraken op 3,5 Mton extra CO2-reductie in 2030 ten opzichte van de CO2-heffing*	*Maatregel wordt nader uitgewerkt*
IC2	*Vastleggen dat bij maatwerkafspraken de dispensatierechten voor de afgesproken additionele CO2-reductie niet meer beschikbaar zijn.*	*Maatregel wordt nader uitgewerkt*
IC3	**Intensivering DEI+ (uit reservering ophoging perceel, titel voorheen DEI-XL)** [Ophogen perceel VI-MKB incl. correctie EG-regeling – geclaimd door DEI+]	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
IC3	**Ophoging budget maatwerkfinanciering (uit reservering ophoging perceel)** [Ophogen perceel VI-MKB incl. correctie EG-regeling – geclaimd door ophogen budget maatwerksubsidies]	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
IC4	**NIKI (Nationale Investeringsregeling Klimaatprojecten Industrie)**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
IC5	*VEKI (Versnelde Klimaatinvesteringen Industrie)*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
IC6	*Uitvoeringskosten maatwerkafspraken (uit VJN23)*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
IC7	*Topsector Energie Haalbaarheidsstudies*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
IC8	**Maatwerkfinanciering (uit reservering eventuele maatwerksubsidies) waaronder dekking Nobian** [Eventuele maatwerksubsidies]	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
IC9	**Ophogen tarief CO2-heffing per 1-1-2025 passend bij opgave CA van 4 Mton (op basis van tariefstudie PBL)**	**Het huidige tarief van de CO2-heffing wordt in stand gehouden. Vanaf 2028 zal de CO2-heffing voor installaties met een uitstoot boven de 50 kton oplopen tot €185 euro in 2030 (dit komt overeen met €216 in 2024 prijzen).**
IC10	**Verlenging CO2-heffing industrie tot en met 2032 (prijspad obv PBL studie)**	**Maatregel is geïmplementeerd**
IC11	**Ophoging minimum CO2-prijs elektriciteitssector en industrie o.b.v. tariefstudie**	**Besluitvorming is aan volgend kabinet**

IC12	*Normering 25-30% bijmengen plastic recyclaat of bioplastic*	*Maatregel wordt nader uitgewerkt*
IC13	**Ondersteuning van o.a. ketenvorming en recyclingtechnieken voor circulaire plastics ketens**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
IC14	*Negatieve emissies bij AVI's*	*Maatregel wordt nader uitgewerkt*
IC15	**Aanpak AVIs: aanscherping CO2-heffing AVI's in de CO2-heffing industrie en inbouwen prikkels in het beprijzingsinstrumentarium om recycling te stimuleren**	**De CO2-heffing aangescherpt door een nieuwe correctiefactor in te voeren die 1 Mton aan dispensatierechten wegneemt bij de AVI's in 2030. In het MJP is een reservering opgenomen voor maatwerk bij AVI's.**
IC16	**Ondersteuning cluster 6**	**Maatregel opgenomen in MJP2025**
IC17	*Aanpassing Energiebelasting (zie ook overstijgend)*	*Besluitvorming is aan volgend kabinet*
IC18	*Normering inzet fossiele bronnen voor nieuwe warmte-opwek*	*Maatregel wordt nader uitgewerkt*
IC19	*Normering circulair slopen*	*Maatregel wordt nader uitgewerkt*
IC21	*Continuering van de innovatieregeling DEI+CE*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
IC22	*Bevorderen van duurzaam en circulair doen door het faciliteren en het vergroten van kennis, vaardigheden en gedrag.*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
IC23	**Normering bouwmaterialen en stimulering t.b.v. biobased bouwen**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
Nieuw	**(Uitvoeringskosten) maatwerkaanpak AVI's**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
	LANDBOUW	
L1	*Aanscherping van het restemissiedoel voor de GTB naar 4,3 Mt 2030*	*Maatregel is geïmplementeerd.*
L2	*Vlakke individuele heffing die restemissiedoel GTB borgt*	*Maatregel wordt nader uitgewerkt*
L3	*Budgettaire reservering gefaseerde invoer beperking WKK-inputvrijstelling met start in 2025 en maatregel volledig ingevoerd per 2030 (CA: 2025)*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
L4	*Budgettaire reservering gefaseerde invoer afschaffen verlaagd energiebelastingtarief glastuinbouw met start in 2025 en maatregel volledig ingevoerd per 2030 (CA: 2025)*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
	Inzet meeropbrengst raming structuuraanpassingen energiebelasting (CA-afspraak) als dekking voor L3 en L4	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
L5	*Aanscherping Energiebesparingsplicht en aanpassing Energiebelasting (zie sectoroverstijgend)*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
L6	*Openstelling SDE-categorie 'lucht-water-warmtepomp' voor glastuinbouw*	*Maatregel is geïmplementeerd.*
L7	*Correctieregeling duurzame warmte n.a.v. motie Grinwis-Erkens*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
L8	*Distributienetten glastuinbouw*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
L9	*EG-regeling (Energie-efficiëntie Glastuinbouw) (onder voorwaarden)*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
L10	*Generieke en gebiedsgerichte normerende en beprijzende instrumentering ter borging van 4 van de 5 Mton in NPLG.*	*Besluitvorming is aan volgend kabinet*
L11	*Bevorderen duurzaam en plantaardig aanbod voedsel in retail d.m.v. normering, tegengaan voedselverspilling. Invulling te bepalen in Landbouwakkoord.*	*Besluitvorming is aan volgend kabinet*
L12	*Bevorderen transparantie duurzaamheid voedselaanbod: invulling te bepalen in Landbouwakkoord*	*Besluitvorming is aan volgend kabinet*
L13	*(Onderzoek naar) heffingen ter bevordering van duurzame productie en consumptie van voedingsmiddelen: invulling te bepalen in Landbouwakkoord*	*Besluitvorming is aan volgend kabinet*
L14	*Intensivering veenweideaanpak*	*Besluitvorming is aan volgend kabinet*
Nieuw	**Aanvullende maatregel voor verduurzaming landbouw**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
	GEBOUWDE OMGEVING	
G1	**Uitfasering huurwoningen labels EFG per 2029; daarna alle huurwoningen geïsoleerd tot de standaard bij renovatiemomenten**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
G2	*Introductie ZEB-norm alle woningen 2050*	*Maatregel wordt nader uitgewerkt*
G3	*Verbeteren informatievoorziening financieringsopties verduurzaming incl hypotheekgesprek*	*Maatregel is geïmplementeerd*
G4	*Aanpassing energiebelasting (zie sectoroverstijgend)*	*Besluitvorming aan volgend kabinet*
G5	**Nationaal Isolatieprogramma**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
G7	*Collectieve aanpak kwetsbare wijken versterken (250 mln eigen dekking BZK)*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*

G8	**Zon-PV in huursector (50 mln dekking bzk)**	**Maatregel is niet opgenomen in MJP2025 omdat niet aan voorwaarde is voldaan**
G9	**Warmtefonds ophogen**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
G23	*Doe-het-zelf-voucher*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
G6	*Ontzorging VVEs*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
G10	**Uitfaseren slechtste energielabels Utiliteitsbouw**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025 voor dekking uitvoeringskosten**
G11	*Introductie energieprestatie-eisen industriefunctie*	*Maatregel wordt nader uitgewerkt*
G12	*Maatschappelijk vastgoed: Vervolg portefeuilleaanpak*	*Maatregel wordt nader uitgewerkt*
G13	*Ontzorgingsprogramma MKB/bedrijventerreinen (eigen dekking BZK)*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
G14	*Maatschappelijk vastgoed: Subsidie DUMAVA*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
G15	*Maatschappelijk vastgoed: Duurzaam Rijksvastgoed*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
G16	*Maatschappelijk vastgoed: Ondersteuning maatschappelijk vastgoed*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
G17	**Maatschappelijk vastgoed: Financiële instrumenten, dotaties bestaande fondsen, incl. programmatische aanpak (uit reservering Revolverend Fonds) en indexatie middelen DUMAVA en Rijksvastgoed**	**Maatregelen zijn, al dan niet uitgesplitst, opgenomen in MJP2025**
G18	*Energiebesparingsplicht beter handhaven en aanscherpen tot 7 jaar terugverdientijd (zie sectoroverstijgend)*	*Maatregel wordt nader uitgewerkt*
G19	**Aanvulling ISDE indien nodig i.c.m. normering CV-ketels per 2026**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
G20	**Stimulering hybride warmtepompen bestaande bouw**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
G21	**Nationale subsidieregeling warmtenetten**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
G22	*Geothermie, lage temperatuur*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
Nieuw	**Waarborgfonds warmtenetten**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
	MOBILITEIT	
M1	*Aanscherping CO2-doel werkgebonden personenmobiliteit*	*Maatregel is geïmplementeerd*
M2	**Aanschafsubsidies particulier tweedehands EV (dekking via verhoging vaste voet bpm)**	**Middelen subsidieregeling wordt ingezet voor gewichtscorrectie MRB**
M2b	*Verhoging vaste voet bpm met 200 euro (in prijspeil 2023) vanaf 2025*	*Maatregel is geïmplementeerd*
M3	**Ophogen laadinfrastructuur voor wegvervoer (logistiek en personenvervoer) (2023-middelen laadinfra)**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025 (middelen voor laadinfra stammen uit 2023)**
M4	*Uitbreiden zero-emissiezones voor gemeenten*	*Maatregel wordt nader uitgewerkt*
M5	**Aanscherpen normen duurzaam inkopen**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
M6	**Vergroenen reisgedrag (afspraak CA)**	**Maatregel is uitgewerkt en middelen worden opgenomen in begroting IenW**
M7	*Aanscherpen CO2-prestaties goederenvervoer*	*Maatregel wordt nader uitgewerkt*
M8	*Invoeren CO_2-grondslag emissievrije vrachtwagens in VWH*	*Maatregel wordt nader uitgewerkt*
M9	*Aanscherpen Europese emissielimieten zware bedrijfsvoertuigen*	*Maatregel wordt nader uitgewerkt*
M10	**Binnenvaart: Verplichting van gemiddeld label B in 2030**	**Maatregel is juridisch niet uitvoerbaar. Als alternatief kiest kabinet voor 14,5% CO2-reductie in de keten door binnenvaart bij de implementatie van REDIII**
M11	**Binnenvaart: Beprijzing emissies onder het EU-ETS2 (opt-in)**	**Het kabinet kiest ervoor om de sector mobiliteit volledig onder het ETS2 te brengen.**
M12	**Subsidie voor waterstof in wegvervoer en binnenvaart**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
M13	**Subsidie voor laadinfrastructuur bouw**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
M14	*GWW opschalen duurzame infratechnieken*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
M15	**Verduurzaming zeevaartschepen**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
M16	*Stimulering zeevaart door walstroom*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
M17	*De inzet van biobrandstoffen wegverkeer wordt verhoogd met 20 PJ*	*Maatregel is geïmplementeerd*
Nieuw	**Gewichtscorrectie MRB; uitbreiding raffinageroute, opschalen duurzame infra-innovatietechnieken met launching customer programma; aanleg electric road systems; Alcohol-to-jet; Duurzame luchtvaartbrandstoffen (E-fuels); Verduurzaming dieselspoorlijnen, aanvullende maatregelen voor verduurzaming van de binnenvaart**	**Het kabinet voert een correctie door in de MRB voor het hogere gewicht van elektrische personenauto's en kiest voor uitbreiding van de raffinageroute. De overige maatregelen zijn opgenomen in MJP2025**

SECTOROVERSTIJGEND		
S1	*Toepassing Groen Gas (extra inzet t.o.v. KEV22-raming ter invulling van CA-afspraak)*	*Maatregelen wordt nader uitgewerkt*
S2	**Vergassing: stimulering projecten vergassing 1e en 2e fase**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
S3	*Vergassing: expertisecentrum, organisatie, haalbaarheidsstudies*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
S4	*Elektrolyse, onshore: 50 MW*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
S5	**Elektrolyse, onshore: 500-1.000 MW**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
S6	*Elektrolyse, offshore: <=100 MW (CAPEX)*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
S7	**Elektrolyse, offshore: 500 MW (CAPEX + OPEX)**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
S8	*H2Global, import van groene waterstof*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
S9	*Elektrolyse: kennisplatform offshore en ketenbrede consortia*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
S10	**Waterstofnetwerk op zee**	**Maatregel is opgenomen in MJP2024**
S11	**De-risken grootschalige waterstofopslag**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
S12	**Afschaffen vrijstelling in kolenbelasting voor duaal verbruik 2028**	**Afschaffen vrijstelling per 1 januari 2027 wordt opgenomen in Belastingplan 2025**
S13	*Onderzoek en impactanalyse van afbouwpad fiscale regelingen die fossiel energieverbruik stimuleren*	*Besluitvorming aan volgend kabinet*
S14	**Brede toepassing ETS2 (opt-in)**	**Het kabinet kiest ervoor om de sector mobiliteit volledig onder het ETS2 te brengen. Voor de sector landbouw heeft het kabinet besloten de opt-in toe te passen op de fossiele brandstoffen gebruikt in landbouwwerktuigen en stallen. Voor de glastuinbouw wordt de opt-in nog uitgewerkt.**
S15	**Nationaal Emissieplafond voor ESR-sectoren**	**Besluitvorming aan volgend kabinet, middelen voor onderzoek opgenomen in MJP 2025**
S16	*Verlengen terugverdientijd naar 7 jaar + ondersteuning mkb (zie ook industrie)*	*Maatregel wordt nader uitgewerkt*
	Verbeterd toezicht/handhaving en ondersteuning mkb	**Maatregelen zijn opgenomen in MJP2025**
S17	**Algemene reservering uitvoeringskosten**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**
S18	*Hogere openstellingsronde SDE++ 2024 en 2025*	*Voor '24 geïmplementeerd* *Voor '25 wordt dit nader uitgewerkt*
S19	*Geothermie, hoge temperatuur*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
S20	*Vergunningenprocedures, fixers en transport*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
S21	*Randvoorwaarden technische arbeidsmarkt*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
S22	*Coördinatie MIEK-projecten*	*Maatregel is opgenomen in MJP2024*
S23	**Technisch uitgangspunt aanpassing tarieven energiebelasting (taakstellend 1,2 Mton, financiële opbrengst is indicatief, niet taakstellend)**	**Verlaagd tarief waterstof in de Energiebelasting wordt opgenomen in het Belastingplan 2025** Besluitvorming over de resterende invulling van de EB is aan volgend kabinet
Nieuw	**Gebiedsinvesteringen netten op zee; waterstofnetwerk op zee; vrouwen in de techniek; subsidieregeling praktijkleren; biopyrolyse; flex (onderzoek voor bedrijven/industrie en opschaling innovatieve flex)**	**Maatregel is opgenomen in MJP2025**